

NAŠA MOČ

Naročnina znaša:

celoletna . . K 4'—
pololetna . . „ 2'—
četrtnoletna . . „ 1'—
Posamezna št. „ 0'10

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Štev. 52.

V Ljubljani, dne 28. novembra 1913.

Leto VIII.

V snegu.

Neki modrijan je dejal nekoč, da je jedro zgodovine človeštva boj za vero in proti veri. Proti veri se bojujejo sovražniki z različnim orožjem. »Vsak po svojem, je dejal tisti, ki je s svedrom kravo drl. Rimski cesarji so preganjali krščanstvo z mečem, lažiučenjaki z napačno umevano znanostjo in filozofijo, slovenski liberalci pa preganjajo vero s psovskami in lažmi. Svoje čase je nastala med dijaštvom struja, ki se ji je tak boj zdel prenizek, preumazan, premalo kulturni in so govorili, da hočejo zvišati način političnih bojov, da bodo vredni izobraženega naroda. Danes vodijo nekdanji pristaši te tako imenovane radikalne struje boj v »Dnevnu« in so dvignili besedni zaklad slovenskega jezika, v kolikor zadeva psovke in umazanosti, na neprimerno višino.

Čudno je urejeno na svetu. Pijanec neče nikoli priznati, da je pijanec, ampak k večjemu umazan stiskač ne mara biti. Lakomni skopuh hoče biti samo varčen, bojazljivec je samo previden, nasprotnik vere se pa poteguje samo zoper zlorabo vere in zahteva, naj bo vera privatna stvar. Tudi naši ljubi socialni demokratje kar ne morejo priznati, da jim je protiversko prepričanje in boj proti veri glavna stvar, jedro programa. Sovraštva do kapitalizma, interese delavstva, vse so pripravljene zatajiti, če se gre za verski boj. Na Slovenskem je S. L. S. toliko storila za delavstvo, da bi ji delavstvo moralo biti hvaležno, tudi socialno demokratično. Resničnemu dejanskemu demokratizmu S. L. S. se imajo zahvaliti socialni demokratje, da imajo v Idriji župana in v Ljubljani zastopnika v občinskem svetu. Vse, kar se je pri nas doseglo za delavstvo, je delo S. L. S. Če bi bilo socialni demokratiji v prvi vrsti za delavske koristi in versko vprašanje postranska stvar, bi morala biti neprestano v ostrem boju s kapitalistično, protidelavsko, liberalno stranko, dočim bi morala S. L. S. podpirati pri njenem delu za delavski blagor, ker so pa delavske koristi samo privržene, glavna stvar pa boj proti veri, se socialno demokratična stranka vedno naide v bratskem objemu z liberalci in jim pomaga vihteti golido, iz katere vlivajo gnojnico na našo duhovščino in verno ljudstvo, menda z upanjem, da iz tako pognojenega polja vzkljuje nova kultura.

Nekoč je sedel star pijanec v snegu. Ljudem, ki so ga nagovarjali, naj vstane in gre naprej, da ne bo zmrznil, je odgovarjal: »Ata noče, pa tudi ne more.« V snegu protiverskega boja, ki zamori vsak čut za pravico in resnico in

ves smisel za delo za ljudsko blaginjo, sedi pri nas postarani liberalizem in njegov nabogljeni otrok, slovenska socialna demokracija, in nočeta pa tudi ne moreta naprej. V primerni razdalji, ker pijancu se mora človek tudi s senenim vozom ogniti, gre mimo njih slovensko ljudstvo v zeleno pomlad boljše bodočnosti in žal mu je za tiste, ki opešajo in sedejo v sneg, ker ve, da bodo zmrznili.

IX.

Današnja številka zaključuje VIII. letnik našega lista. Na Savi smo zborovali pred 8 leti odborniki gorenjskih naših delavskih organizacij, pa smo se posvetovali in razgovarjali in sklepali, kako naj dvignemo in izpopolnimo našo delavsko organizacijo. Kaj se je mešetarilo tam pri vratih male dvorance, v kateri smo zborovali, kjer se je nekaj velmož zbralo okolu našega očeta dr. Kreka, še danes ne vem; prisluškoval nisem, samo dr. Krek je po tej mešetariji tako poredno gledal, da sem takoj slutil, da pride še nekaj novega in korajžnega na dan. Pa se je dvignil tovariš Jeriha iz Vevč in je na dolgo in široko opisoval, kako da je neobhodno potrebno, da dobi kršč. soc. delavstvo svoje lastno glasilo. Vsi so mu razvrenega navdušeno prikimavali; eden se je pa z vso silo upiral, češ da je vse lepo, kar se govori, a da ne bo toliko naročnikov, kolikor bi jih lahko bilo.

No, ker smo precej veliko govorili, smo končno sklenili, da naj se o tej stvari sklepa na I. vseslovenskem delavskem shodu pri Dev. Mar. v Polju. Na shodu samem smo pa pri Dev. Mar. v Polju imeli druge skrbi. Ravno tisto leto je namreč predložila vlada predlogo o delavskem starostnem zavarovanju. Pa smo jo preresetavali in razpravljali pred vsem o pomnožitvi naših strokovnih organizacij. Saj je znano, da smo takrat ustanavljali strankarsko neodvisna strokovna društva in dosegli na tem polju lepe uspehe. O listu nismo govorili. Pri popoldanski veselici so pa začeli nekateri, Čebulj je bil glavni, hruliti, kaj da je s sestankom o delavskem listu. H Kreku pojdite! So šli nadnj. Tamle so lojternice, delegate skupaj. Pa smo se, ko je svirala godba in ko so se poizkušali razni zbori, razgovarjali o listu. Sklenili smo tako, da mora, če se ne motim, oktobra pričeiti izhajati. Pozabili pa se je izvoliti odbor ali pa določiti koga, ki naj bi stvar v roko vzel. Če smo se hote ali nehote zmazavali, ne vem, mandata pa res nihče dobil ni. Oktober! Nič ni bilo. Pričela so prihajati pisma, na nekem shodu

»Slovenskega katoliškega delavskega društva v Ljubljani«, so hrulili takratnega društvenega predsednika, kaj da bo z listom. Nahrulil je nazaj, češ, ali sem jaz prevzel kak mandat. Pisma so v Ljubljano prihajala. Eno kopico sem jih jaz dobil, koliko jih je dr. Krek dobil, ne vem, slutim, da jih je bilo precej. Še enkrat smo morali zbrati delegate v Ljubljano in hitro vse potrebno pripraviti. Skratka: »Naša Moč« je nato decembra izšla. Vrejevati jo je pa moral tisti, ki ji je najbolj nasprotoval, če je bilo to prav, ne vem.

Ako kdo misli, da bom zdaj o listu, kako je napredoval, kako nazadoval, kako je nekdo robantil, kadar je moral zadnje ure plavati, ko je gospod meter zahteval rokopolis, pa ga ni bilo, pisal, se moti. Hvala Bogu, list je vsaj toliko napredoval, da se plačuje stari dolg, ki ga je napravil prva leta. Dvakrat smo ga tudi povečali. Pridobili smo mu lep krog dopisnikov. V VIII. letniku pridno sodelujejo v njem starešine katoliško-narodnega dijaštva.

Prihodnja številka bo prva številka IX. letnika »Naše Moči«. Fantje in dekleta, možje in žene, ki ste člani častiljive rodbine žuljave delavske dlani in vsi delavski prijatelji in prijateljice, ki ste bili dozdaj listu zvesti, ostanite mu zvesti tudi dozdaj. Skromen je bil začetek »Naše Moči«, VIII. letnik je pa list tako napredoval v vsakem oziru, da marsikatera številka nič ni zaostajala za sličnimi listi mogočnih drugorodnih delavskih organizacij.

Ponižna prošnja pa končno generalnim štabom naših delavskih organizacij. Vi dobro znate, s kakšno vztrajnostjo in s kakšnim navdušenjem rdečkarji in rdečkarice širijo svoje po cerkveni oblasti prepovedane časnikarske, protiverske cunje. Tudi Vi storite vse, da se »Naša Moč« v naših delavskih organizacijah tako razširi, da ne bo organiziranega slov. krščanskosocialnega delavca in ne organizirane krščansko-socialne delavke, ki bi ne bila na »Našo Moč« naročena.

Kar je še dni v novembru in decembru pa vsako priliko porabite, da pridobite »Naši Moči« novih naročnikov, novih naročnic.

Jugoslovan. Strokovna Zveza.

ORGANIZACIJAM J. S. Z.

S 1. decembrom 1913 prične »Naša Moč« 9. letnik. Ob tej priliki Vas naprošamo, da razvijete za list tako med člani J. S. Z. kakor tudi med drugim

poslednji v civilni obleki. Oba sta snela klobuke v pozdrav, ko je prišla, česar pa ni opazila.

Vsi trije smo šli zanj na ulico. Nadzornik Elis v uradni obleki. Je bil na drugi strani ceste. Ne da bi se nam pridružil, jo je krenil v tisti smeri, v kateri je šla ona.

»Videli boste, da pojde na ogel Pimlico ulice, pravi Wheeler meni. Mislim, da gre vedno tja; tam se on sestane z njo. Če bi ga mogel prilično zasačiti...«

»Prenehal je za en čas. Bil je zelo razburjen. Dr. Riderman ga je posvaril. »Pazite nase, moj dragi in pustite ta opravke drugim.«

Bili smo blizu konca Lower Sloan ulice, ko nam namigne nadzornik Elis z druge strani ceste. Takoj se ustavimo, pustivši dekle iti naprej. Nadzornik je na svoji strani ceste brezbržno stopal semintja. Zavivši po cesti, je izginilo dekle krog vogla. Tudi nadzornik je izginil. Ko nas je pozval, smo stopili naprej. Avtomobil nas je čakal pripravljen. Nadzornik je pravil:

»V onemle avtomobilu je ona s profesorjem; kakor vidite, sam vozi.« Mogoči smo videti zaprt avtomobil. ki se je naglo pomikal. Vstopite; ta avtomobil je moj. Nekaj mojih mož spremlja našega prijatelja za petami. Ne mislim ga prijeti sam.«

delavstvom najboljše agitacijo, da se list razširi. Osebito člane J. S. Z. opozorite, da dobe list jako poceni. Neobhodno je potrebno, da je na naš list naročen vsak član J. S. Z., ker drugače niti ne more biti o svoji organizaciji poučen. Kako delajo socialni demokratje da svoje liste razširijo! Slovenska krščansko socialna delavska organizacija pa razpolaga le z »Našo Močjo«, ki se je sicer precej med delavstvom razširila, a le ne še tako, kakor bi list moral biti razširjen. Vsaka organizacija J. S. Z. naj priredi že ta mesec (november) shod ali sestanek, na katerem naj se kratko člani in članice nagovore, da naj se na »Našo Moč« naroče, in naj se nato takoj tudi tisti vpišejo in centrali naznanijo. ki se na list naroče. Načelstvo bo sodilo agitacijsko silo posameznih njenih organizacij po tem, koliko novih naročnikov da Zvezine organizacije »Naši Moči« pridobe. Edino pravilno bi pač bilo, da naj bi bili prav vsi člani na »Našo Moč« naročeni. Nadalje naj pa tudi v J. S. Z. organizirano delavstvo z vso silo dela na to, da se gostilničarji in kavarnarji na »Našo Moč« naroče.

O uspehu naročenih sestankov in shodov naj se centrali poroča do 8. decembra 1913.

November pa tudi december bodita posvečena agitaciji za »Našo Moč«!

Načelstvo J. S. Z.

14. novembra 1913.

Načelnik:
Dr. Ivan Zajc.

Zapisnikar:
Fran Krhne.

× × ×

NAŠE ORGANIZACIJE.

Organizacije rastejo. Naša »Jugoslovan. Strokovna Zveza« dobiva vedno več vpliva med ljudstvom. Skupine se množijo teden za tednom. Delavstvo želi biti organizirano. Delavstvo hoče izobrazbe. Da pa bodo te armade vedno večje, delajmo vzajemno, delavstvo in inteligenca. Proč tista neljuba sebičnost, ki še širi semtertja po naših strokovnih in izobraževalnih organizacijah. Bodimo pravi katoliški demokrati!

Zato svarim naše delavstvo kakor tudi inteligenco, spori in sebičnost naj preneha v naši organizaciji. (Pustimo to sebičnost socialnim demokratom.) Dostikrat delavnejši člani mislijo, da mora cela organizacija delati po vzorcu, ki si ga napravijo sebičneži, ne da bi vprašali manj izkušenega in izobraženega delavca ali delavko, in tako delali vzajemno.

Avtomobil je drdral po Eburg mostu v Warwick ulico obrnivši se v drugo, ki sem jo kasneje spoznala, da je Aldarney ulica; potem je naenkrat obstal. Mi smo bili v trenutju na tlaku.

»Tamle je drugi avtomobil. ki je šel pred nami, pravi voznik. Par je izstopil. Dekle se je obrnila v Sussex ulico. Vidi se ji, da ji je slabo. Mož je šel v hišo štiri vrata odtod; sodim, da so morala biti vrata zanj odprta, tako hitro se je zmuznil.«

Štirje možki so prišli proti nam doli po ulici.

»To so moji fantje, pravi Elis. Doseči moramo, da pridemo prej v to hišo, preden gre profesor iz nje, morda skozi druga vrata. Za zdaj pustimo dekle samo sebi.«

To ni bilo nikakor všeč Wheelerju, ker je naglo krenil proti ulici, ki je vanjo dekle zavila. Približali smo se hiši, o kateri je govoril voznik.

Nadzornik Elis je imel v svoji roki ključ, ki ga je vtaknil v ključavnico, in ki je vrata tako brž odprla, kakor da bi bil zanje narejen. Starejša ženska je bila v veži.

»Kdo ste? vpraša. Kaj hočete? Kaj mislite, da pridete v mojo hišo, ne da bi potrkali.«

Tu se začuje glas od neke zgoraj, kakor bi padel težak kos pohištva.

Zgodba z Montagujevimi demanti.

Angleški Rih. Marš; slovenski dr. J. K. (Konec.)

»Sedaj? kaj naj storimo?« vpraša Elis. Tisti kos prija, ki ga ima, je zavoj z diamanti. Kot je rekel vaš prijatelj, utegnejo biti vredni 15 tisoč funtov (300.000 K). Denarja v platneni možnjici, ki ga je vzela v levo roko, je tudi, kakor se vidi, lepa vsota. Papirji, ki jih nese, utegnejo biti dragocene vrednosti. Ali ne bi zdaj naredili najboljše, da to spravimo v varnost?«

»Če mislite, odvrnem, naj bi jih vzeli s seboj, sem rekla jaz, naj vas spomnim, da kar potrebujemo storiti, je to, da spravimo na varno lopova, ki je vse to naredil. Edina pot do tega je ujeti ga, ko bodo te ukradene vrednote v njegovi posesti. Mi moramo izkazati njeno nedolžnost, pojasniti, da je žrtva zločinske nakane in, kar ni najmanjše, da jo odstranimo iz njegovega vpliva.

»Kar jaz potrebujem, je, da so vrednote na varnem,« pravi nadzornik. Jaz to presrbim, odvrnem. Obljubim vam, da nič kar je vzela iz Montagujeva stanovanja, ne pride iz mojega brez vaše vednosti. Če hočete, lahko pustite ka-

kega moža tukaj, da pazi; mislim, da to ne bo slabo. Toda vi ste videli samo prvo dejanje drame. Bodite tukaj jutri zjutraj in mislim, da boste videli drugo in konec. Drugega posla ne boste imeli nego aretirati profesorja Argusa in njegovega zaveznika, ki se mu pravi Turner.«

Drugi dan je bila nedelja. Maggia Harris je vstala ob navadni uri; videlo se je, da je zmučena in potrta, kot bi ji bil konec noči slabo storil. Ob pol 11. uri je šla ven v cerkev; po najinem dogovoru je bila nedelja njena. Ko se je napravila, sem odprla vrata njene spalnice, da jo nekaj vprašam. Ko to storim, me osupne, kako čudno se je obnašala. Dvakrat jo nagovorim, ne da bi se zmenila, kaj ji pravim.

Natakem si klobuk in rokavice, sporočim po telefonu in počakam nanjo, da gre ven. Ko začujem, da se odpro vrat njene spalnice, grem ven na hodnik. Pokonci je šla mimo mene, ne da bi bila opazila, da sem tam. Imela je molitveno knjižico v eni roki in zeleno usnjato torbico v drugi. Takoj sem vedela, pri čem je.

»Montagujeva last je v ti roki. Zdaj gre, da se sestane s tistim — nestvom.«

Grem zanj doli po stopnicah. Dr. Riderman in Wheeler sta bila v veži,

To je huda pregreha zoper delavsko organizacijo. Organizacija (naša) ima tudi ta namen, da se delavsko ljudstvo nauči preko osebnih sporov nasprotstev in sovraštva, složno delati za skupno stvar, za skupni organizacijski napredek. Seveda se ne sme misliti, da bi morala vladati v družtvih taka edinost, da bi vsako stvar kar eden odločil in drugi prikimali. Zato je dal Bog vsakemu glavo in možgane, da sam misli. Pregovor pravi, kolikor glav toliko misli.

Član ali članica društva, ki se mor-da bolj briga za društvo kot drugi in tudi morda bolj razume na organiza-cijo, kakor drugi člani, ne sme biti raz-žaljen, če niso takoj pri vsaki stvari vsi njegovega mnenja, pa naj se mu zdi njegova misel še tako dobra in pametna.

Skuša naj člane prepričati, da ima on prav. Vsaka osebna mržnja naj od-pade in dotični član ali članica naj se tolaži, da mu bo prihodnost dala prav in, da bodo tudi tovariši in tovarišice sčasoma spoznali pametno misel in se je poprijeli.

Nikdar se pa ne sme radi tega po-pustiti dela v društvu ali celo groziti z izstopom.

In ta sebičnost! Tudi ta se dobi do-stikrat ravno pri najbridnejših članih in članicah. Ako kak manj izobraženi član ali članica ne izpolnjuje svojih dolžnosti, zahteva sebičnež, da se takoj strogo nastopa proti njemu, če pa sam ne izvrši vsega, kar bi moral, in kar z obema rokama sprejme, kolikor in kar občni zbor zaupa za delati, potem se mu mora pa seveda gledati skozi prste in odpustiti, ako je storjeno ali ne. Dru-gače je seveda zamera.

Niti ne zaveda se ne, da zahteva na ta način dvojne mere v društvu. Pri drugih se mora izvršiti vse po pravilih, sam zase želi, da se ga hvali menda zato, ker je sebičnež in ker je v nadi, koliko zaslug ima za organizacijo.

To ni društveno, to je sebičnost. Se-bičnost dela preprič v društvu. Napovej-mo ji boj najpoprej vsak pri sebi, če ho-čemo biti res pravi društveniki. Ne sa-mo delavstvo, tudi inteligenca, ki dela med delavstvom boj sebičnosti.

Sebičnež je škodljivec organizaciji.

V. Zabukovec.

PREDILNICA V LITIJI.

Malo se bere o naši tovarni po sve-tu in po časopisju. Zakaj ne? Zato ker vsako še tako koristno delavsko giba-nje zatirajo naši valpeti — mojstri, ki kakor mora ležijo na modernih delav-skih sužnjih in kakor vampirji sesajo ubogo delavsko kri. Gorje revici-delav-ki, če je v Strokovni Zvezi! Mojster-valpet preži na njo, kakor tiger in išče, kako bi ji kruh odjedel. Dolži jih, da do-pisujejo v »Našo Moč«, da ovajajo to-varno v društvu in šikaniranje je ne-znosno. Znanj so nam slučaj, da se je delavki pretilo z odpustom, ker je ime-la v tovarni — v a b i l o na igro S. K. I. Dr. v Šmartnem!! A da damo resnici čast, moramo konstatirati, da ravnateljstvo samo ni tako nestrpno, ampak njegovi valpeti-mojstri. Če pa imajo ti ljudje vedno pripravljen bič za krščan-sko delavstvo, so slepi in gluhi za vse, kar počno »Danovci«-delavci. Tukaj ži-vi neko iz Ljubljane pritepeno bitje, pristna ljubljanska srajca, ki sliši na ime Butara. In res pristna, neznosna butara je za tovarno. To človeče zazna-movano od samega Boga, je tako dr-zno, da očitno po tovarni kolportira znani učitelj, odpadek »Vodiško Johan-

co«. Prodaja jo po tovarni po 20, 30 vin. in kakor jo more. In mojstri to vidijo in molče. Kje ima dovoljenje za kolpor-tažo? Kje je državno pravdnistvo? Kje je ravnatelj, da bi to kužno seme zapo-dil nazaj v Ljubljano? In poleg tega se to človeče še baha, kako bo dal »na-malane« šmartinske duhovnike v svojo cunjjo »Dan« imenovano. Če bi »Dan« resnično fotografijo tega kolporterja Johance prinesel, bi »Danove« dame omedele. Kako je to mogoče, da trpi ravnateljstvo, da to pritepeno človeče sme jemati brez kazni ugled vzorni šmartinski duhovščini? Če ne bo pre-cej miru v tovarni in če ne poneha hujškanje proti duhovnikom in našemu delavstvu, bomo še drugače govorili.

VODSTVO S. L. S. NA GORIŠKEM

je imelo svojo sejo v ponedeljek, dne 24. t. m. Za načelnika je bil soglasno na predlog dr. Breclija izvoljen g. dr. poslanec Josip F. o n. Njegova namestni-ka sta g. dež. posl. Ro j e c in dr. Bre-celj; blagajnik g. Jernej K o p a č in tajnik g. Fr. K r e m ž a r. — Vodstvo je storilo mnogo važnih sklepov. Seje bo-do sedaj izpočetka zelo pogoste, ker de-la je ogromno. Zaupnike na deželi pa prosimo, naj gredo vodu na roko z nasveti, točnimi poročili in marljivem delovanjem. Navdušenje, ki so je sto-tine zaupnikov pokazale dne 20. t. m. na zborovanju v Gorici, naj ne jenja, am-pak naj rodi lep sad v podvojenem delu za S. L. S.!

× × ×

Skupina J. S. Z. v Gradcu. Naša skupina priredi v nedeljo, dne 23. no-vembra, ob 3. uri popoldne svoj mesečni sestanek, kateri se vrši v prostorih Slov. katol. akad. društva »Zarja«, Pro-kopigasse 12. Ob ti priložnosti vabimo zavedno slovensko delavstva in prija-telje delavstva, da se sestanka gotovo udeleže ter slišijo in se prepričajo, ko-like važnosti da je J. S. Z. za nas gra-ške delavce in delavke. Jugoslovanska Stokovna Zveza je najboljša in naj-močnejša (slovenska) delavska organi-zacija. Delavci in delavke, organiziraj-mo se v nji.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

VOLITVE V OBRATNO SODIŠČE.

Ob volitvah v obratno sodišče v Ljubljani v nedeljo, dne 23. novembra 1913 so zmagali v veliki obrati krščan-sko-socialni delavski kandidati, ki so dobili okroglo 1510 glasov. Vseh glasov je bilo oddanih 2364; torej je delavstvo, ki dela po tvornicah, vrglo socialiste in liberalce, z veliko večino. V drugih skupinah na naši strani nismo niti na zmago mislili. Rokodelski pomočniki so v Ljubljani po pretežni večini so-cialni demokratje, zato naši v tej sku-pini ne grejo s tistim ognjem v boj, ki bi bil potreben, dasi bi se dalo tudi med rokodelskimi pomočniki dobiti večje število glasov. Kar tiče volitve same, moramo opozarjati, da je bilo in agi-tiralo pred volišči vse, kar rdeče misli. Mi volišč nismo zastražili in smo na naše delavstvo ponosni, ker je tako častno v veliki skupini, ki pride tu v pošte, tako vrglo rdeče na tla. Niti 1000 glasov niso v ljubljanskih in v oko-ličanskih tvornicah spravili rdečkarji in liberalci skupaj. Kar tiče pritožb, se tobačno delavstvo pritožuje, ker so se izbrali tako neprimerni volilni lokali.

»Dva vaših mož pojdi doli in po-glejta za njim.« Obrnil je še k ne-kemu, ki je bil v sobi. »Vi ste moj tet-nik; če boste biti pametni, ne boste delali sitnosti.«

Mož, katerega je tako nagovoril, se ni zdel, da bi hotel delati to, kar je nadzornik imenoval sitnosti; bil je Tur-ner, pred katerim je Maggie Harris be-žala v bančnem vrtu, in ki sem ga vi-dela, ko se je kuhar podli načrt v re-stavraciji. Njegov pajdaš je bil mrtev, glavni krivec. Ali se je nameraval umo-riti, ali je samo divje poizkusil ube-žati policiji, ni bilo jasno. V njegovih žepih je bil belorjavi papirnati zavoj, ki smo ga videli kako ga je Maggie Harris vzela iz Montaguejeve shrambe, in ki je obsegal večje število nebruše-nih diamantov; platnena mošnja, ki je bilo v nji nekako sto funtov v zlatu po-leg papirnatega denarja; in zveženj pa-pirjev. Oba ključa — mojstrski ključ, ki je ž njim odprla dekle zunanja vrata in umetno orodje, ki je ž njim otvorila ključavnico pri shrambi — so pa našli v Turnerjevih rokah.

Ko sem se obrnila domov, sem na-šla Maggie Harris v svojem salonu; plakala je, kot bi ji hotelo počiti srce; ob njeni strani se je trudil na vso moč vratar, da bi jo potolažil.

Na redutu in na Grabnu je bila gnječa velikanska, vhod pa en sam. Prihod-njič se mora poskrbeti, da se določijo primerni veliki volilni lokali, ki jih v Ljubljani ne manjka, da ne bo vladala v volilnih lokalih naravnost življenju nevarna gnječa. Policija, ki tako skrbi, da niso gledališke in druge naše prire-ditve predobro obiskane, naj skrbi za to, da se bo tudi ob volitvah gledalo na to, da se ne voli v smrtni nevarnosti. Proti gospodu komisarju, ki je vodil volitve na Grabnu, so došle hude pri-tožbe. Ljudi vse polno v lokalu, gospod je pa hodil gori in doli, šlatel je peč, če je topla, prižgal cigaro in ko so pričeli ljudje godrnjati, je rekel, saj je vseeno, če volite ali ne. Gospod je bil menda nervozen, ker je videl pred seboj tako lepo število zavednih krščanskih soci-alnih delavk iz tobačne tvornice, na ka-tere se po svoji stari navadi tudi »Na-rod« gifa. V velikem obratu so bili iz-voljeni sledeči naši somišljeniki: Aloj-zij Čatar, Tomaž Novak, Josip Sagmei-ster in Martin Križaj za prisednike; za namestnika Pavel Povše in Franc No-vinc; prisednik vzklicnega sodišča je tov. Josip Karu.

× × ×

Razlika med kandidatom ljubljanskega magistrata Josipom Turkom in ljudskim kandidatom Ivanom Kregarjem v splošni skupini v Ljubljani. Da so naši liberalci silno pravicoljubni, je stara, znana resnica. Kar velja za liberalca, seveda ne velja za politične-ga nasprotnika. G. Turk je stal svoj čas pred sodiščem in je bil oproščen; g. Kregar je stal pred sodiščem in je bil istotako oproščen. In glejte, kako so čudna pota liberalne pravičnosti. G. Turk je popolnoma opran in povelčan, g. Kregar pa je po »Narodovem« mne-nju navzlic oproščenju — ostal goljuf. Ob tej logiki se pride do jako čudnih zaključkov. Kregar je dobil popolno zadoščenje za lažnjive napade liberal-nega časopisja, mož, poštenjak celo svoje življenje ni nikogar oškodoval, Jožef Turk je s svojo nesposobnostjo v odboru »Glavne« znatno zakrivil žalostni položaj »Glavne«. Turk je po-osobljena podoba liberalne stranke: ši-roka usta, pa nič pozitivnega dela za volilce. Naš kandidat Ivan Kregar pa se je v vseh odborih pokazal kot inteli-gentnega, delavnega, sposobnega, res-nega moža. Kdor hoče kaj dela in uspe-hov za Ljubljano, bo v splošni skupini volil Ivan Kregarja!

Nečuvno lopovstvo ljubljanskih svobodomislecev. Doslej še neznani zlikovci so v noči od sobote na nedeljo nekje odtrgali brivski znak ter ga obe-sili nad Kristusovo glavo pri glavnih vratih stolne cerkve, kjer je visel še toliko časa jutraj, da je nekdo nanj opo-zoril cerkvenika da ga je odstranil. — Vsak pošten človek se je nad tem bo-goskrunskim dejanjem zgražal. Res lepi so sadovi svobodomiseltva. In taki ljudje hočejo dobiti besedo v po-šteni naši deželi.

Ljubljanski Nemci so imeli v petek v kazini shod svojih volilcev, na ka-terem so se posvetovali o svojem stališču pri prihodnjih deželnozbornskih volit-vah v Ljubljani. Sklenili so v splošni skupini kandidirati nemškega občin-skega svetnika, faktorja pri Bambergu B r a n d t a, v cenzus kuriji pa v vsa-kem okraju samo enega števnege kan-didata, in sicer ravnatelja P a m m e r j a in obč. svetnika S t a u d a c h e r j a.

+ K napadom na deželno bolniš-nico. — Kranjska dežela najceneje oskr-buje bolnike. Na razne napade, ki so se zadnji čas širili po socialnodemo-kraškem časopisju, samo kratek odgo-vor: Preskrba bolnikov v deželni bol-nišnici je stala leta 1912 okroglo 492 000 K. oskrbnih dni je bilo 170.181. Vsak bolnik je torej povzročil deželi 2 K 88 h povprečnih stroškov. Oskr-bnina pa znaša na dan 2 K 40 h, torej je dežela doplačala iz lastnega za vsa-kega bolnika ne glede na to, ali so oskrbni stroški iztiriljivi ali ne, 48 h. Vplačanih oskrbnih stroškov je bilo leta 1912 okroglo 164 000 K. Dežela je torej leta 1912 doplačala 328 000 kron. Kar se tiče zvišanja dnevne oskrbnine od 1 K 90 h na 2 K 40 h, je pa omeniti, da je bilo to povišanje z ozirom na splošno draginjo živil neobhodno po-trebno, dalje pa tudi neizogibno, ker so sosedne kronovine že nekaj let poprej zvišale oskrbnino za lastne zavode. Da se socialni demokratje pritožujejo ra-di večjih izdatkov za bolnike, je kaj značilno. Da je naša dežela, oziroma njeni zastop pojmoval socialno važnost deželne bolnišnice, je v primerju z drugimi kronovinami zvišal oskrbnino le za toliko, da zjednači precejšnjo raz-liko oskrbnine, ker se oskrbuje v tu-kajšnji bolnišnici skoraj 25 odstotkov oskrbovancev iz tujih kronovin. Evo dokaz, kako so zvišale druge krono-vine oskrbnino: Koroška: Celovec in

Beljak od 1 K 80 h na 2 K 50 h, Šta-jerska od 1 K 90 h na 2 K 50 h, Nižje-avstrijska od 2 K 20 h na 3 K 20 h, Trst od 2 K 50 h na 3 K 20 h, Pulj od 1 K 60 h na 2 K 45 h, Zagreb od 1 K 50 h na 2 K 30. Iz tega se razvidi, da je na-ša dežela kar se tiče oskrbovanja bol-nikov v javnih zavodih, najcenejša. Hrana kakor tudi strežba je dobra, do-bi se pa seveda povsod nezadovoljneže, katerim pa sploh človek ne more zado-voljiti.

Liberalci pospeševalci izseljeva-nja. Liberalno časopisje je o izseljeva-nju mnogo vpilo. Sedaj se pa odkriva, da so pravi pospeševalci izseljevanja liberalni agentje, ki proti plačilu 40 K, 50 K, 60 K in še več spravljajo mlade-niče, ki še niso odslužili vojaščine, pre-ko meje. Kaj bo s temi mladeniči v tu-jini, se ne brigajo, glavno jim je, da dobe od njih masten zaslužek. — Po Kranjskem je po teh agentih razvita pravcata propaganda za izseljevanje. Zadnji čas so se oblasti nekoliko bolj pričele brigati za delo teh agentov, opazujejo pa na njihovo delo vsi za to poklicani faktorji ter naj nam posa-mezne služeje takega oduškega po-stopanja agentov javijo. Sedaj je v pre-iskavi radi takega »poslovanja« že cela vrsta ljudi. Iz Bele Krajine smo dobili poročilo, da sta v ponedeljek odpeljala dva orožnika v črnomaljski za-por Jožefa Balkovca in Prelor-ke, ker je odpravljaj vojaščini podvr-žene fante v Ameriko. Odpravljaj je fante do Novega mesta, tam jih je pa sprejemal drug agent, ki je tudi že za-prt. Balkovec je dobil za vsakega fanta po 40 K in tudi več Balkovec je kot vsi taki agentje, strasten liberalci in je bil pri vsakih volitvah največji agitator za liberalce. Liberalci na celi črti pospe-šujejo izseljevanje za svoj osebni do-biček.

Znižanje cen mesa. V Gradcu zni-žajo mesarji ceno mesa s 1. decembrom za 8 do 16 vin. pri kg. V Ljubljani so pa liberalni zastopniki uradništva v ob-činskem svetu glasovali proti odločnim korakom za znižanje cene mesu v Ljubljani.

Nove plače vojakom in podčast-nikom se s 1. januarjem 1914 tako do-ločijo, da bodo imeli naredniki dnevno 70, četovodje 45, desetniki 30, podde-setniki 20 in vojaki 10 vin. Četovod-jem, desetnikom in poddesetnikom, ki so dobivali dozdaj 48, 36 in 24 vinar-jev, se določi tudi sedaj nova plača, a razloček jim še naprej ostane kot oseb-na doklada, dokler jih ne bodo povi-šali. Izplačevalce se bodo te plače 1. in 11. vsakega meseca za deset dni, 21. vsa-kega meseca pa še za ostale dni.

Pol milijona vojakov. Avstrija, Ogrska in Bosna imajo tudi v mirnem času ogromno vojsko. Avstro-Ogrska bo kmalu imela pol milijona vojakov pod orožjem. Leta 1914. bo znašalo mi-rovno stanje armade, mornarice, obeh domobranstev in bosenske vojne moči 492 000 mož. Prezenčno stanje c. in kr. vojske šteje 24.978 častnikov in 1703 aspirante ter 344 044 mož, skupaj 366 725 (več 27.572 kot leta 1913.) Novo mirovno stanje vojne mornarice šteje 2338 častnikov in 17.200 mož, skupaj 19.538 mož (več 1717). Pri avstrijskem domobranstvu šteje novo mirovno stan-je 5230 častnikov, 307 aspirantov in 49 654 mož. Skupaj 55.191 (več 1747). Ogrsko domobranstvo šteje 42.800 mož in bosenske čete 80 000 mož. Letos je znašalo mirovno stanje 462 000 tako da se je z letom 1914 povišalo prezenčno stanje skupno za okroglo 30.000 mož.

Črno obnebje.

Črn, zelo črn je položaj naše monar-hije. Bolj črn, kakor je, niti biti ne mo-re. V zadnjih petih letih smo prišli gle-de na izvoz našega blaga že pod psa. Še pred petimi leti smo izvažali samo za 143 milijonov kron blaga manj, ko-likor smo ga uvažali, zdaj smo pa že po rakovi poti napredovali na 823 milio-nov kron. Prizadeti sta tako indu-strija kakor tudi poljedelstvo. Izvoz ži-vine je padel v teh petih letih od 63 na 25, izvoz žita od 54 na 46 milijonov kron, pred petimi leti je znašal uvoz žita le 18, sedaj pa že znaša 121 mili-jonov kron. Čevljev smo izvažali v Nem-čijo 1. 1908 za 5 milijonov kron, danes je ta naš izvoz padel pod dva miliona kron Nemčija pa uvažava v našo državo čevljev v vrednosti 14 milijonov! Ino-zemstvo že danes nadvlada naš trg; avstrijska industrija je izločena iz sve-tovne konjunktore; blaga ni mogoče kam izvažati, v državi se več rabi, ko-likor se more plačati. Posledica je, da se delajo dolgovi. Avstrijski državni dolg je znašal lani že 12 tisoč milio-nov kron, ogrski pa šest tisoč milio-nov. Letos so šli avstrijski ministri po posojilo v Ameriko in v Nemčijo; tudi Ogrri so v inozemstvu iskali na posodo. Naš prestolonaslednik je obiskal An-

Nadornik sune žensko na stran in jo udere po stopnicah, mi pa za petami. V prvem nadstropju so bila dvojna vrata, ki jih je hitro odprl, potem se obr-nil, skočil po treh stopnicah, ki so bile na levo in ob njih vrata. Pritisne klju-ko, pa zakliče:

»Vrata, so zaprta. Tukaj je. Pank-hurst odpri jih.«

Velik, močan mož, eden izmed šti-rih, ki so se nam zunaj pridružili, se zaleti vanje in samo s svojo silo od-makne duri kakor kako žveplenko. Drugo trenotje smo bili že vsi na kupu v sobi. Potem zaslišim glas:

»Glej! Skozi okno hoče ubežati.«

Ravno ko vstopim, je mož, ki sem ga čula imenovati profesor Argus, ube-šal, preden ga je mogel kdo zadržati. Tam je bilo starinsko francosko okno, ki je vodilo na majhen balkon: odprto je bilo, ko sem prišla v sobo. Videla sem visoko postavo iti skozi, potem je izginila. Eden izmed nadzornikovih mož je planil na balkon in pogledal čez nizko ograjo.

»Moral se je zaplesti v omrežje in napačno pasti na tla na dvorišče. Leži kar ves na kupu.«

Nadzornika Elisa glas, ko je od-govoril temu poročilu, je bil hladen in uraden.

gleško predvsem za to, da ogladi pot za najetje kakave posojila. V inozemstvu se branijo naši monarhiji denar posojati. Bogati Francozi, ki radi posojajo denar Rusiji, Turčiji in malim balkanskim državam, zadržavajo mošnjičke našim ministrom, češ, v trozvezi ste, podpirate našo in pravzaprav tudi svojo smrtno sovražnico Prusijo-Nemčijo. Nismo tako neumni, da bi vam danes posojali ko predobro znamo, da ga za to rabite, da bi v slučaju kake vojske nastopili proti tistim državam, s katerimi smo zvezani in tudi proti nam, če bi Prusija hotela planiti na nas. Tega jim zameriti ne moremo, dasi nam gospodarsko trozveza škoduje, ker nam zapira bogati francoski denarni trg, škoduje nam, ker hodimo mi za pruske Hohenzollernce po kostanj v žerjavico, Hohenzollernci pa na vso moč delajo proti naši trgovini prav povsod. Denarno stojimo slabo. Naši državni papirji, ki so bili še l. 1909 vredni 94'95 kron, so danes vredni le še 81'5 kron. Varčevalci, ki so imeli svoje groše v državnih papirjih naložene, so milijone in milijone izgubili!

Država pa potrebuje denar. Ob krizi na Balkanu smo v službi poniževalca Avstrije pruskega kralja, ki si je nadal nemško krono, ki so jo skozi stoletja naši vladarji nosili, smo izdali za vojskino pripravljenost 350 milijonov K. Vojne ladje velikanke, ki jih bomo morali bodoča leta graditi, nas bodo veljale okroglo 300 milijonov kron, nova brambna predloga nas bo stala 184.300.000 kron, vsako leto bomo pa morali izdati za povečano armado 69.590.000 kron več kakor dozdaj. Za nove železnice v Bosni, ki bi se bile lahko že zgradile v prejšnjih boljših časih cenenegega denarja, se bodo zdaj morale v dragih časih sedem suhih krav iz »vojaških« razlogov graditi tako, da bomo mi največ stroškov za nje imeli, največji dobiček bodo pa Ogrje uživali, bodo stale 270 milijonov kron. Lokalne železnice, ki so tudi potrebne, bodo stale 300 do 350 milijonov kron. Lahko bi se bile gradile, ko smo na svetovnem trgu še kaj veljali in ko smo poceni dobili na posodo denar. Zdaj bodo preklicano drage. Napovedujejo se nam tudi novi davki, ki so, pa naj rdečkarija kriči, kolikor hoče, potrebni, bodo vsako leto skupno za 30 milijonov višji, dasi sedanji slabi časi niso taki, da ravno zdaj o njih sklepajo. Morali bi se že pred leti skleniti. Država bi ne bila prišla v tako zadrego, kakor zdaj.

Rekel bo kdo, kako, ker je divjala toliko časa v državnem zboru obstrukcija. Zakaj pa je divjala? Zato, ker hočejo Nemci imeti vse zase, Slovanom pa ničesar ne dovolijo. Zdaj so slabi, črni časi. Ne zida se ne. Železna industrija je padla. Predilnice so število delavstva za 45% znižale, a kljub temu še vsega izdelanega blaga ne morejo prodati.

Na Balkanu, v Srbiji bivajo že agentje vseh evropskih držav, našim agentom iz lahko umljivih razlogov zapirajo trgovci vrata. V Bulgariji, Rumuniji in v Grški tudi za nas ne marajo.

Naš proračun je narasel od l. 1868 od 650 na 3050 milijonov, leta 1912, ljudsko premoženje se ceni pri nas na 136.600.000.000 kron, gotovo lepe številke, a kaj te lepe, ogromne številke pomagajo, ko pa politika vodilnih naših državnih politikov ni pasje fige vredna. V Franciji se zviša vsako leto narodno premoženje za dva tisoč milijonov frankov v Nemčiji pa že pred 10. leti za 2.500.000.000 mark, dasi so v Nemčiji tudi delavci za slučaj starosti primerno visoko zavarovani. Pri nas zdaj z vsemi silami izpolnjujejo vojno mornarico, in hočejo čez noč nadomestiti, kar so v nezapopadljivi kratkovidnosti skozi desetletja zamudili. Na delavsko starostno zavarovanje pravijo, da v teh razmerah niti misliti ni; pa se kdo še čudi, zakaj da se toliko ljudi izseljuje, seveda čudi se le tisti, ki v politiki vidi iz Ljubljane do Kurje vasi ali pa še tako daleč ne.

V celi Evropi in morebiti na cellem svetu ni izven Turčije in Perzije, države, ki bi viseli nad njo tako črni oblaki, kakor vise nad našo domovino.

Jalovost rdečkarije.

Tisti, ki je že čital knjigo, ko jo je spisal soc. demokratski vodja Avgst Bebel »Die Frau und der Socialismus« (Žena in socializem), ve, kako s pestrimi barvami opisuje blaženo državo socialistov, ko bodo zlomljena pota kapitalizma in ko se bodo uresničili ideali socialistov. Ta knjiga je imela svoj čas velik vpliv v širokih slojih delavstva. Iz te knjige so črpali agitatorji svoje obljube ter opisovali v rožnatih barvah bodoči raj ljudstva. Rekli so: ko mi pridemo enkrat do moči, potem po-

kažemo svetu, kako se ima vladati. Sedanje krivice se bodo odpravile, vzdignili bomo prapor svobode in v njeni senci bode vsak srečen kdor bo delal za naša načela. Zatorej vztrajno v boj in ni že več daleč tisti čas, kar se še danes zdi marsikomu zgolj le sanje. In tisoče zapeljanih je verjelo tem mamljivim obljubam. Opustili so raje sveta načela, katera so bila stoletja zaščit ljudstva in dali so se vpreči v čoln z rdečo zastavo, meneč, da enkrat priplove v pristan: raj bodočnosti. Socialisti so želi od teh naukov masten dobiček. Iz početka se je to dobro obneslo, da so ponekod ljudje verjeli in čakali. Toda leta gredo, umaknil se je stari Bebel na njegovo mesto so prišli agitatorji, ki z vso močjo napenjajo svoja pljuča in zgovorna usta, da bi zapeljane ovčke obdržali v svojem hlevu. Pa namesto, da bi se imel približevati tisti obljubljeni raj, pa nam raste draginja, vojaščine je vedno več. Socialno zavarovanje je pokopano, kajti njih voditelji imajo masten kruh, lepe palače, oni so se dobro zavarovali, zato je že rešeno socialno zavarovanje. Danes je demokratska stranka prišla na vrhunec svojega razvoja in upada. Število organiziranih pada, pada pa tudi moralno, posebno odkar se družijo z meščanskimi strankami, to je z liberalci. To pomeni grob socialistične stranke. Kajti stranka le do takrat stoji močna, dokler se ne pregreši proti svojemu programu. Socialistična stranka se sama sebe ubiva s tem, ko pokaže svojo zmožnost tam, kjer ima ona moč v rokah. Imamo že več zgledov iz svobodne Amerike, kjer so volitve v občne najbolj demokratske. Tam voli vsak, kdor je pristojen v zvezno državo, izvzeti so analfabeti. In zgodilo se je, da so bili za poskušnjo voljeni v občne zastopniki iz soc. demokratske stranke. Pa nikdar niso vladali dalj časa kot samo eno periodo. Ko so prišle nove volitve ni bil nobeden demokrat več izvoljen. V dejanju se je pokazala vedno le jalovost socialne demokratske stranke. Pri nas se tudi delavci ta rdečkarija že dolgo ponuja, posebno pa je nadležna ob volitvah, takrat se ti ponuja kakor uš kožuha. Kako znajo gospodariti, je vsakemu znano, povsod koder so gospodarili, so jo že zafurali, zato pa v zabavljanju niso zadnji. S. L. S. pa gre preko teh ljudi naprej, ne meneč se za njih zabavljanje, naj si le sami ustvarijo bodoči raj, saj ga jim privoščimo. Vsak zavezen in razumen delavec bo raje volil kandidata S. L. S., kakor pa uživo socialno demokracijo in liberalizem.

Kako gospodari draginja.

Ne more se dvomiti, da v zadnjih desetletjih strašna draginja naš rod najbolj slabi in da je zelo nevarna.

Življenjske potrebe se se, kakor piše Report in Rentsand Prices, l. 1912, takole podražile:

Kanada za	151 odstotkov
Avstrija za	35 »
Belgija za	32 »
Nemčija za	30 »
Italija za	20 »
Avstralija za	16 »
Francija za	15 »
Anglija za	15 »

V Kanadi so se, kakor razvidimo, življenjske potrebe najbolj podražile. Uradne statistike Zedinjenih držav in Japonske za l. 1912. še niso izšle; a najbrže se je življenje v teh dveh državah še bolj kot v Kanadi podražilo.

Najmanj se je življenje na Angleškem in v Franciji podražilo. V Angliji se je primerno najmanj življenje podražilo, ker nimajo na živila carine. Ampak popolnoma to le ni resnično, ker se je tudi v Franciji življenje samo za 15 odstotkov podražilo, a v Franciji imajo tudi na živila carino.

Francija je izredno rodovinita dežela. Tudi ni zelo obljubena. Kar Francozi pridelaajo, tudi večinoma sami porabijo.

V Angliji so se razna živila od leta 1905. do leta 1912. takole podražila:

Kostrunovo meso za	6 odstotkov
Goveje meso za	9 »
Kruh in moka za	15 »
Slanina za	32 »
Krompir za	46 »

Socialno stanje angleškega kmečkega stanu.

Na Angleškem, Irskem in na Škotskem je danes najbolj pereče vprašanje kmečko vprašanje. Na Angleškem tri milijone oralov zemlje ni obdelane, to grudo že od leta 1873 ni oral plug. Ne smemo se zato čisto nič čuditi, da angleški odgovorni politiki napenjajo vse sile da bi kmetijstvo zopet dvignili in poživili. Škode so imeli zato do 40

tisoč milijonov mark! Statistika ceni zdaj vse angleško narodno življenje na 240 tisoč milijonov mark; torej je odtegnjena cela šestina narodnega premoženja angleškemu narodnemu gospodarstvu.

Kako redko je naseljena Anglija, si predstavljamo lahko, ker je kmečkega prebivalstva v Nemčiji na kvadratno miljo povprečno štirikrat toliko, kakor v Angliji, dasi je tudi v Nemčiji zadnja leta sem veliko ljudi s kmetov v mesta pobegnili. Na Angleškem kmečkega prebivalstva ne zvabijo v svoje žrelo samo velika mesta, marveč angleški zemlji srkajo mozek in kri tudi v velikanski meri obsežne angleške premorske naselbine. Vsako leto se iz Angleškega izseli v Kanado, Avstralijo, Novo Zelandijo, Indijo in kakor se že vse angleške naselbine nazivajo, od 200.000 do 300.000 ljudi. Največ se pa izselijo zdravi, vztrajni, močni kmečki prebivalci; delavstvo ostane večinoma doma.

Zameriti angleškemu kmetu nihče ne more, ker tako zelo domačo grudo zapuša in si išče boljše bodočnost preko morja.

Na Angleškem so cenili leta 1907 do 1.000.000 oseb, ki so se s kmetijstvom pečali. Med njimi jih je bilo do 800.000 poljedelskih delavcev; ostali so pa bili manjši samostojni kmetje, posestniki in veleposestniki.

Kmečke posle so plačevali povprečno na Angleškem tedensko od 9'68 do 22 mark. Najbolje so jih plačali v grofiji Durhan, kjer so zaslužili 22, najslabše v grofiji Roscommon, kjer so zaslužili tedensko po 9'68 mark. V 38 grofijah so znašale plače 16'34 do 22; v 32 grofijah pa 9'68 do 14 mark.

Povprečni tedenski zaslužek kmečkega posla je znašal

na Angleškem	18'34 mark
na Škotskem	19'00 »
v Walesu	18'00 »
na Irskem	11'30 »

Te številke kažejo, kako slabo da so bili kmečki posli plačani in kako slabo da so se morali zato preživljati.

Vpoštevati se namreč mora, da šteje rodbina kmečkega delavca povprečno pet oseb. Pride torej na posameznika v Angliji 53, v Irski pa 32 vinarjev!

Posledica je, da so stanovarna pasja slaba, da stradajo odrasli in otroci in da so nezadostno in slabo oblečeni.

V vasi Corsley, grofija Wiltshire, je štela rodbina nekega kmečkega posla sedem oseb: oče, mati in pet otrok. Stanovali so v mali hišici z vrtičkom. Najstarejši deček je že delal in zaslužil tedensko 3'60 mark. Daril si je rodbina prislužila 60 mark; torej povprečno vsak teden 1'10 mark.

Tedenski proračun rodbine je znašal:

Očetova plača	13'— mark
Fantova »	3'60 »
Darila	1'10 »
Vsota	17'70 mark

Kako so mogli reveži izhajati?

Vprašanje, kako naj bi se usoda kmečkega prebivalstva izboljšala, sedaj zelo beli glave angleških odgovornih državnikov. Znajo, da tako naprej ne gre. Če hočejo Angleži svoj rod ohraniti, morajo to vprašanje rešiti. To vsi priznavajo. Priznavajo to tako konservativci kakor liberalci. Unionisti zastopajo načelo: Everyman his own landlord! »Vsak mož bodi gospodar na lastnem zemljišču«. Delajo na to, da se ustanovi kolikor mogoče manjših kmetij, da obdrže tudi kmečkega delavca na domači grudi in mu preskrbe človeku dostojen obstanek.

Liberalci pa zahtevajo, da naj se plače zvišajo in da naj se najemnikom najemnine znižajo.

Katera struja da bo v Angliji zmaga, se ne ve. Ampak to pa stoji, da bodo Angleži morali to vprašanje rešiti, ker če je ne rešijo, se lahko skoraj po prstih izračuna, kdaj da bodo rekli: Angleškega naroda ni več!

O alkoholizmu in pavperizmu.

Pismo izpod krampa in lopate (št. 1).

V Komendi pri Kamniku je ubožnica Petra Pavla Glavarja, katera preskrbuje reveže z živežem in stanovanjem, dravnikom in zdravlili, z obleko in perilom, z brezplačnim pokopom itd. in je ustanovljena za komendsko, tunjiško in zapoško župnijo. V spomin njene 160letnice (1752—1912) naj bode pisano to pismo. V svoji mladosti sem večkrat hodil kot deček in mladenič po tistih prostorih in mi je ta plemenita ustanova v neizbrisnem spominu. Val življenja me je zanesel med svet. In ko sem včasih hodil po mestih in videl ob gotovih dnevih (navadno o petkih ali sobotah) hoditi reveže od hiše do hiše, ki so prosili miloščine (vsak dan jim menda niti dovoljeno ni bilo), sem se često spomnil one Glavarjeve ubožnice v svoji

rojstni župniji in mislil: Pri nas pa ni tako. Nikdar nisem videl domačega človeka, da bi moral hoditi po hišah, da bi prosil miloščine, kajti Glavarjeva ustanova daje vsakemu potrebnemu rada podpore, ako ni prostora v ubožnici. V mestih, o katerih sem imel mnenje, da so to središče kulture, civilizacije in človekoljubja, pa tega milosrčja ali vsaj takih ustanov (tako popolnih) nisem poznal. In zdelo se mi je, kakor da je tudi srce mest trdo kot kamen in mrzlo. — V moji domovini pa ni tako.

Kadar pa mislim na reveže, se spomnim na one, ki so nezmerni v pijači, in ko mislim na alkoholiče, se spomnim na reveže, vse lačne in bedne. In tako mi pridejo na misel besede sv. Pavla: »In tako se nekateri opijajo, drugi so pa lačni.« (I. Kor.) Bogatin, vedno se gosteč in ubogi Lazar pred njegovimi vrati sta neločljiva. In zato jih tudi jaz ne bodem ločil v tem pismu, ampak pisal z ozirom na oba.

Često se govori in piše, da na Slovenskem popijemo na leto okroglo 100.000.000 K. Oglejmo si nekoliko to številko, da spoznamo, koliko lačnih bi se dalo nasiti s to vsoto!

Če bi hoteli naštetati to vrsto in če bi šteli počasi (po sekundah), tedaj bi rabili 100.000.000 sekund ali 1.666.666 minut ali 27.777 ur ali 1154 dni in 11 ur ali 164 tednov ali okrog 38 mesecev ali 3 leta in 59 dni.

Kaj dobimo, če pretvorimo 100 milijonov v poljske pridelke in drugo? — (Tržne cene sem vzel iz »Domoljuba«, kakor so bile v Ljubljani dne 17. septembra 1912.)

Za 100.000.000 K dobimo:

Pšenice (100 kg à 23 K) — 4.347.826 q = 434.782'6 t = 43.478 žel. vozov (10 ton na 1 železniški voz računeno) = 1087 vlakov (40 vozov à 10 ton netto + 7 ton tara = 17 ton brutto teže na en železn. voz računeno. Mislim tovrni vlak, katerega vleče lokomotiva največje vrste, kolikor meni znano. (Vleči more 700 ton ter ima brez tenderja (za vodo in premog) 5 osi ali 10 koles, s tenderjem pa 8 osi ali 16 koles.)

Rži (100 kg à 19 K 80 v.) — 5 050.505 q = 505.050 ton = 50.505 železniških voz = 1262 vlakov (takih kakor zgoraj).

Koliko kruha bi se dalo speči iz moke tega žita? Koliko revežev bi se nasitilo samo z drobtinami tega kruha? Koliko jerbasov bi ostalo?

Ječmenea (100 kg à 18 K 60 v.) dobimo za 100.000.000 K — 5.376.344 q = 537.643 ton = 53.763 voz = 1344 vlakov.

Ovsa (100 kg à 20 K 30 v.) — 4 926.108 q = 492.610 ton = 49 261 voz = 1231 vlakov.

Krompirja (100 kg à 4 K 40 v.) — 22.727.729 q = 2 272.727 ton = 227.272 voz = 5681 vlakov.

Ajde (100 kg à 22 K 10 v.) — 4.524.886 q = 452.488 ton = 45.248 voz = 1131 vlakov.

Sena (100 kg à 4 K) — 25.000.000 q = 2 500.000 ton = 250.000 voz = 6250 vlakov.

Otave (100 kg à 6 K) — 16.666.666 q = 1.666.666 ton = 166.666 voz = 4166 vlakov.

Slame (100 kg à 3 K) — 33.333.333 q = 3 333.333 ton = 333.333 voz = 8333 vlakov itd.

Računsko poročilo za III. četrtletje 1913.

Dohodki:	
73.708 tedenskih prispevkov à 30 h K	22.112'40
7.347 zvezinih prispevkov » 2 » »	146'94
78 vpisnin » 40 » »	31'20
3 vknjižnine » 20 » »	—'60
Obresti	455'03
Koledar	264'85
Brošure	107'14
Strokovna glasila	34'25
Strokovna komisija	250'60
Povrneni agitačni stroški	20'—
Dobro skupin	505'27
Povračilo skupin	4'83
Razno	35'58

Vsota K 23.968'69

Saldo 30. junija 1913 41.797'71

K 65.766'40

Izdatki:	
Bolniške podpore	K 11.464'16
Porodnicem	1.730'—
Mrtvaščine	210'—
Podpore ob orožnih vajah	90'20
Pravno varstvo	600'—
Procenti skupinam	2.208'49
Agitacija	117'91
Plače in nagrade	1.264'—
Strokovni listi	1.629'38
Pisarniški izdatki	300'53
Knjige in časopisi	120'80
Bolniška podpora in zavarovanje	153'69
Delegacije itd.	252'—
Koledar	115'63
Strokovna komisija	627'55
Rezervnemu zakladu	115'63
Povračila skupinam	332'55
Zaostanki skupin	3'1'—
Razno	27'10

Vsota K 21.670'89

Saldo 30. septembra 1913 44.095'51

K 65.766'40

Izkaz o premoženju.

Stanje blagajne	K 44.095'51
Vrednostni papirji	2.466'—
Deleži	5.100'—
	K 51.661'51

Smrtna kosa.

Rovigno. Eufemia Buratto. Antonia Devescovi.
R. I. P.

Velika nesreča pri Berlinu. Nek poizkusni vlak je zavozil v gručo delavcev. Šest delavcev je ubitih, dva sta težko ranjena.

Izdajatelj in odgovorni urednik **Jožef Gostinčar**,
drž. poslanec. — Tisk Katoliške tiskarne.

Le tedaj

doseže kakovost fine zrnate kave
svojo polno veljavo, če voli cenjena
gospodinja kot kavni pridelek naj-
zanesljivejšo vrsto!

Najbolje storite,

če uporabljate izdelek, ki se je
izkazal že desetletja kot najboljši,
„pravega“: **Francika** iz tovarne Za-
greb, vendar pa izrečno le onega
s kavnim mlinčkom kot tovarniško
znamko.

KUC

Zdravniško priporočeno **kritvorde vino**, daje moč in zdravje.

Vzorec 4 steklenice 5 kg franko po
poštnem povzetju K 450.

Edina zaloga **BR. NOVAKOVIČ**

veletrgovina vina, vermuta, mar-
sale, malage, konjaka, žganja itd.
LJUBLJANA.

Tovarne za asbestskrilj „ZENIT“
družba z om. zav. **Mor. Žumberk**

dobavljajo najboljši in najcenejši

krovski material

Zastopnik: **ZAJEC & HORN**, Ljub-
ljana, Dunajska cesta 73

A. ŽIBERT, Ljubljana
Prešernova ulica
priporoča svojo
**veliko zalogo čevljev do-
mačega izdelka**

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani
in priporočljivi domači manufakturni
trgovini

Janko Češnik
(Pri Češniku) **LJUBLJANA**
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbiri
najnovejšo blago za ženska in moška
oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Solidno izdelane

**dežnike in
solnčnike**
priporoča

po najnižjih cenah
L. Mikusch, Ljubljana,
Mestni trg št. 15.

Razširjajte med delavstvom Vaše glasilo
„Našo Moč“.

IVAN JAX in SIN v Ljubljani,
Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih

**voznih koles in
šivalnih strojev**

= za rodbino in obrt. =

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode,
dečke in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

Sladni čaj-zajtrk!

Krill 50% prihranka in okusen zajtrk, južina! dose-
žejo oni, ki namesto kave, čaja, kakaa, sladne kave, pijejo
sladni čaj. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto
moke za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. Je za po-
lovico cenejši. Dr. pl. Trnkoczyjev sladni čaj ima ime **Sladin** in
Moči je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin.
Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev
lekarne Trnkoczy v Ljubljani. Ta lekarna je svojih osem
otrok zredila s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: le-
karne Trnkoczy: Schönbrunnerstrasse št. 109,
Zdravje! Josefstadtstrasse št. 26, Radetzkyplatz št. 4.
V Oradeu: Sackstrasse št. 4.
Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe.
Za resničnost tega naznanila jamči tukaj navedeni trdki
Trnkoczyjevih, istotako ugodne sodbe zapiranja vrednih oseb.

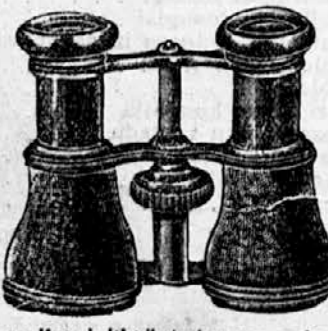
Podniki v Ameriko
Najboljše delovno mesto, po ceni in
naslednje potovanje naj se obrnejo
na **Simona Himeleka**
Ljubljana, Kolodvorske ulice 20.
Himeleka prijazno daje se brezplačno.

FR. P. ZAJEC, Ljubljana
Stari trg št. 9.
Izprašani optik.

Zalagatelj c. in kr. armade, c. in kr. vojne
mornarice, c. kr. domobranec itd.

Največji optični zavod.

Prvi spe-
cialist za
očala in
ščitnice,
narejene
strogo
natan-
čno po
naročilu
in zdravni-
ških pred-
pisih. —
Nadalje
priporo-
čam svo-
jo veliko
izburo
strokov-
njsko pravilno izdelanih toplomerov, zrako-
merov, daljnogledov vseh vrst, kakor Zeiss, Busch,
Goerz itd. Vsa popravila izvršujem v s. o. j. lastni
po najnovejšem sistemu z električnim obratom urejeni delav-
nici in je ogled iste mojim cenj. odjemalcem vsak čas dovoljen.
Bogata zaloga najboljših ur, zlatine in srebrnine. Zahtevajte cenik.

Zdravniško priporočeno zdravilno sredstvo:

BIOGLOBIN

Kri tvoreča pijača izvrstnega okusa.
Odlično krepilno sredstvo za mlade in stare.
V steklenicah po K 350 in K 2— v vsaki
lekarni. — Glavna zaloga za Kranjsko:

M. R. Sušnik

lekarna „Pri zlatem jelenu“
Ljubljana, Marijin trg.

Edina in najkrajša linija v Ameriko!

Samo 5 dni!
iz Hawre v
New-York

francoska prek-
morska družba.

Veljavne vozne liste (šifkarte) za francosko linijo iz
Hawre v New-York in listke za povratek iz Amerike
v staro domovino, po najnižji ceni

in brezplačna po-
jasnila daje samo
potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18
v hiši „Kmetске posojilnice“.

Največja in najstarejša

tovarna lončenih peči in
raznih lončenih izdelkov

Avđust Dreise, Ljubljana

— Mnogokrat odlikovana. —

Priporoča se slavnemu
občinstvu in prečastiti du-
hovščini v naročila na
**štedilna ognjišča
in peči**

preproste in najfinejše, iz-
vršene v poljubnih moder-
nih barvah in vzorcih naj-
bolj strokovnjaški, solidno
in trpežno po najnižjih ce-
nah. Župniščem, samosta-
nom in šolam dovoljujem
znamen post. Ilustrirani
ceniki so na razpolago.

Naiboliša, naisigurneja prilika za štedenje!

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6

prilicije, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo
sprejema hranilne vloge in vloge v
tekočem računu, za katere jamčijo
ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po

4³/₄ 0/0

brez kakega odbitka, tako da sprejme vlož-
nik od vsakih vloženih 100 kron čistih
obresti 4-75 kron na leto. Stanje vlog je
bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov
kron. Za nalaganje po pošti so poštnohra-
nilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.